

KUR'ANSKA KAZIVANJA U PRIZMI PEDAGOŠKE VAŽNOSTI PRIČE

Elvir ČAMDŽIĆ

Sažetak

Riječ uspijeva napraviti zajedništvo misaonog i postojanog između pisca, čitaoca i slušaoca. Čovjek je spoznao važnost priče u svom životu od davnina, zato što ona ima vrstu čarolije kojom opčarava duše, a ne zna se koja je to čarolija, i kako ona utiče na duše.

Čitalac, ili slušalac, pomoću priče, izučava ili preispituje se na sceni tih događaja. Zamišlja sebe u datoj situaciji, te se vaga prema događajima i junacima priče. Rezultat vaganja je slaganje, ili neslaganje, ili zadivljenost novom spoznajom, proisteklom iz priče. Islam je prepoznao tu prirodnu sklonost ka priči, koliko ona ima čaroban uticaj na srce, zato ju je iskoristio da bude sredstvo odgoja, jakog karaktera i ispravnih stavova.

Ključne riječi: Kur'an, kazivanja, mladi, odgoj.

Područja školskog podučavanja (Tomislav Grgin, 1997:186), kao što su: umjetnost, slikanje, fotografisanje, kiparstvo, gluma, muzika, pjesma, stilistika, i tome slično, su izvor ukusa, ljepote i odgoja. Ove umjetnosti utiču na duše starih, kao što utiču i na duše mladih, zato što su one hrana za tijelo i mozak, s tim da hrana za mlade mora se razlikovati u vrsti, količini, načinu i metodi izlaganja u odnosu na stare.

Priča, kao književna vrsta, ima svoju ljepotu i užitak, zavodi i stare i mlade, ako se uspije kvalitetno napisati i izložiti. "Tako što njeni akteri, nekim svojim postupcima, mogu poslužiti kao dobar primjer za kojim se može povesti" (Qal'ahdži, 2006:259). Priča može biti usmena i pisana. Usmena književnost je za onoga ko ne zna čitati, a onome ko zna čitati, namijenjena je i usmena i pisana književnost. Riječ uspijeva napraviti zajedništvo misaonog i postojanog između pisca, čitaoca i slušaoca. Pri tome jasno utiče i pomaže da misli pisca dođu do njih, kako bi se ostvarila poenta priče i dovelo do promjene u ponašanju pojedinca. Tako priča usađuje neka vjerska, moralna, politička, društvena, naučna načela ili vrijednosti, radi njene uloge i moći da ubijedi metodom uzajamnog postojanja. Razumijevanje priče je bitno, imajući u vidu da ona oslikava vrijeme u kojem je nastala. Stoga što ona iznosi društvene, političke i ekonomske probleme i oslikava stanje društva u određenom vremenu, učestvuje u rješavanju tih problema.

Uzmemo li u obzir da je priča izraz prošlosti i oslikavanje sadašnjosti, možemo smatrati da ona, kao takva, slika budućnost života i ono na čemu bi trebalo da se grade vrijednosti raširene u budućem društvu. Ako uzmemo da je priča izraz jednog vremena koje ju je izgradilo, ona je, također, izraz mjesta sa njegovim adetima, običajima, razmišljanjima, dostignućima koja su nastala u jeziku tog naroda. Čovjek je spoznao važnost priče u svom životu od davnina, zato što ona ima vrstu čarolije kojom opčarava duše, a ne zna se koja je to čarolija, i kako ona utiče na duše.

Da li proističe iz imaginacije, kao njen plod? Da li je to povezanost s likovima priče? Ili je to promjena u duši zbog događaja u priči, onda kada se čovjek s njima poistovijeti? Bilo kako bilo: čarolija pričenja stara je koliko i čovječanstvo i ostat će dok god je čovječanstva na zemlji. Nema sumnje da čitalac priče, ili slušalac, ne može zauzeti negativan stav prema tim osobama ili događajima. Oni su mu u svijesti, ili nisu.

Čitalac ili slušalac, pomoću priče, izučava ili preispituje se na sceni tih događaja. Zamišlja sebe u datoj situaciji, te se vaga prema događajima i junacima priče. Rezultat vaganja je slaganje, ili neslaganje, ili zadivljenost novom spoznajom, proisteklom iz priče. Islam je prepoznao tu prirodnu sklonost ka priči, koliki ona ima čaroban uticaj na srce, zato ju je iskoristio da bude sredstvo odgoja, jakog karaktera i ispravnih stavova. Stoga ne bismo pretjerali ako bismo rekli da je priča bila prvo što je čovjeku palo na pamet i zaplijenilo njegove osjećaje, ostvarilo njegove snove. Također, nećemo pretjerati ako kažemo da je ona najveća snaga koja je potakla čovjeka da pokrene svoj jezik i da probudi svoju nadarenost i sve njegove unutarnje skrivene sposobnosti, tražeći odgovarajuće riječi na svojim usnama, kako bi njima opisao te događaje koji dopiru iz dubine njegove duše. On plovi u svojim mislima i pleše na sceni svoje mašte. Priča je, još uvijek, prirodni prilaz pomoću kojeg su poslanici, vođe i odgajatelji (reformatori) pridobijali pažnju ljudi i njihova srca, kako bi u njih stavili ono što oni žele da budu od ubjeđenja, mišljenja i pravaca. Ubjeđenja prvih (prijašnjih) naroda o vjeri većinom su bila da priča predstavlja drevne izmišljotine, kao produkt umišljanja i straha. Tako su se te drevne priče nasljeđivale iz generacije u generaciju.

Primjere za nju ćemo naći u francuskom, rimskom, perzijskom, indijskom, i drugim vjerovanjima. One su vezane za božanstva u tim vremenima, koja su ljudi obožavali. Ovo kažemo da bi uvidjeli kolika je veza između priče i vjere, te da je vjera u nekim vremenima bila duga priča, koja je kod nekih naroda bila sveta knjiga. Mada nam se danas čini da je to produkt fantazije i zablude.

Ovo kažemo da bi shvatili poentu mnogobrojnih kur'anskih kazivanja. U tim kazivanjima čovjek se susreće iskreno i jasno sa svojim poticajima i osjećajima, koji su rođeni s njim, u magli njegovog djetinjstva, i koje su sazrele s vremenom, prilikom njegove dugoročne borbe sa životom.

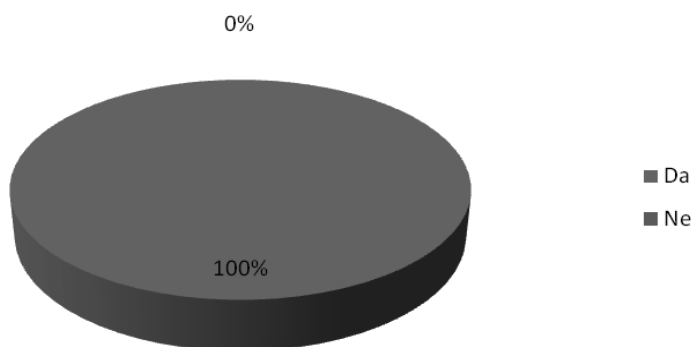
Kazivanja o poslanicima su jedna od najvažnijih argumenata koje Kur'an koristi pri rasprava- ma sa onima koji se suprotstavljaju Kur'anu, pri ukazivanju na radosnu vijest o nagradi i sticanju

Allahovog zadovoljstva, opomeni da se klonimo grijeha, objašnjavanju osnova islamske da'we i njenih ciljeva, učvršćivanju srca poslanika i onih koji ga slijede i u dokazivanju istine poslanstva Muhammeda a.s. Kada sa svim ovim kazivanjima dolazi Poslanik, koji je *umijj* (neuk) i koji nije učio kod monaha i svećenika, to daje dokaz da je ono što se objavljuje Poslaniku *vahj* od Allaha. "Objavljujući ti Kur'an, Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo iako prije njega nisi doista ništa znao" (Kur'an,12:3). Sva ta kazivanja upućuju da je vjera, sve one, od Allaha i svi koji vjeruju u poslanike su jedan ummet, a Allah je jedan i sve vjere su sa jednog izvora i svi poslanici su potvrđivali i dopunjavali objavu prethodnog poslanika. "On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisao Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu, i Musau i Isau: 'Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte...' (Kur'an,42:13). Kur'an nam govori o poslanicima književnim prikazom, pojašnjavajući značenje i djelujući na čitaoca izazivajući u njemu divljenje kur'anskim kazivanjima, izlazeći iz historijskih u vjerske okvire. Teško je razumjeti određeno kazivanje, ukoliko ne uzmemo u obzir i ostala kazivanja, jer Kur'an uzima samo dio priče koji će ostvariti određene ciljeve u odgoju i obrazovanju. Nekada Kur'an objašnjava čitavo kazivanje, kao u suri Jusuf, dok u većini slučajeva uzima samo dio priče koji će ostvariti željene ciljeve. Cilj kur'anskih priča nije u izlaganju historijskih činjenica, nego pouke, savjeti, opomene i radosne vijesti, na koje nam ukazuju ta kazivanja. Ponavljanje priča jeste zbog razlike u ciljevima koji se prikazuju različitim književnim figurama, slikama. Kur'ansko kazivanje o poslanicima se razlikuje od kazivanja Tevrata, jer Kur'an odabire samo neke od poslanika, a druge i ne spominje. Kada govori o poslanicima, Kur'an odabire samo ono što se slaže sa islamskom da'wom i mjestom poslanika u njegovom narodu, a dok Tevrat ne ulazi u ta objašnjenja. Takođe, Kur'an se ne oslanja na vrijeme i ne čini ga glavnim faktorom u redosljedu priča, kao što je to u Tevratu kome je historija cilj. A cilj posljednje Allahove objave je pouka i opomena, ukazivanje na pravi put i uputu, objašnjenje islamskog da'weta, odgovori nevjernicima, te učvršćenje srca Poslanika i onih koji ga slijede. "A sve ove vijesti koje ti o pojedinim događajima o poslanicima kazujemo zato su da njima srce tvoje učvrstimo. I u ovima došla ti je prava istina, i pouka, i vjernicima opomena" (Kur'an,11:120). Riječima: "...I u ovima došla ti je prava istina..." – ukazuje se da je Kur'an došao sa jasnim historijskim činjenicama kako bi objasnio sljedbenicima vjera istinu u kojoj se razilaze oko poslanika i njihovih objava, i odbranio među njima one na koje je bačena sumnja i laži. Naš skromni zaključak je da ono što se govori i sluša, ima snagu da nesvjesno djeluje na osobu, a čega svakako moramo biti svjesni.

2. Pitanja i odgovori učenika

2.1. Pitanje za učenike

Trudi li se vjeroučitelj u školi dovoljno da nauči djecu kur'anskim kazivanjima o poslanicima?

Ovaj podatak je ohrabrujući s obzirom da su djeca iskrena i neopterećena okolnostima, pošto se radi o anonimnom istraživanju.

2.2. Pitanje za učenike:

Šta mislite, na koji način kur'anska kazivanja o poslanicima, o kojima učite u udžbenicima Islamske vjeronauke, utiču na ponašanje djece u školi (opišite)?

Učenici su kratko rekli da utiču, a izdvojili smo:

Da više vjeruju.

Izreke govore o životu i utiču.

Utiče jer nas uči dobrom i lijepom ponašanju.

Uče poštovanju vjere, redovno klanjati itd.

Da se sve završi na lijep način.

Bolje se osjećamo.

Na poučan način.

Kur'an uči ljude lijepom ponašanju.

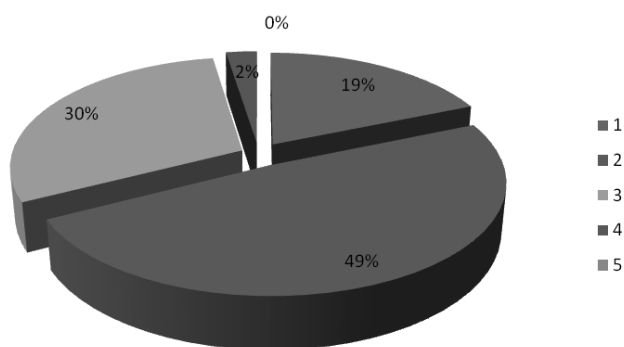
Odvikavanje od psovki i sl.

Mijenjamo mišljenje i poboljšavamo svoj odnos.

O mudrosti i drugim osobinama.

2.3. Pitanje za učenike

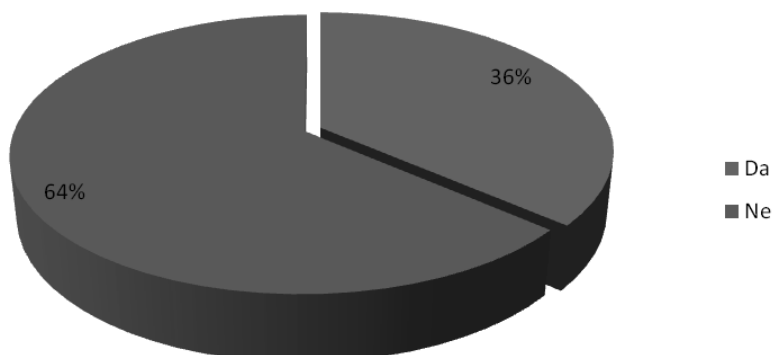
Kojom ocjenom bi ocjenio sebe zbog odgovornosti za ponašanje po kur'anskim kazivanjima, onako kako su se ponašali poslanici u iskušenjima (zaokruži 1 2 3 4 5)?

Ovaj podatak je veoma interesantan. Djeca poznaju kur'anska kazivanja, ali su se veoma skromno izrazila o osobinama koje su pri njima i koje trebaju da usvoje.

2.4. Pitanje za učenike

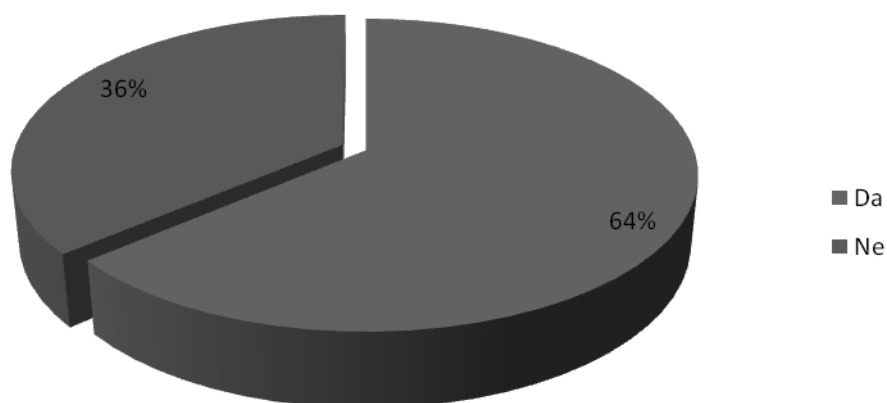
Je li vjeroučiteljima potrebno dodatno učenje, da bi kvalitetno učestvovali u odgoju i obrazovanju djece, o kur'anskim kazivanjima o poslanicima?

Djeca vole kur'anska kazivanja, kao općenito i priče. Imaju želju da slušaju i saznaju mnogo više podataka, koje vjeroučitelji trebaju odgovorno nastojati spoznavati i prezentirati.

2.5. Pitanje za učenike

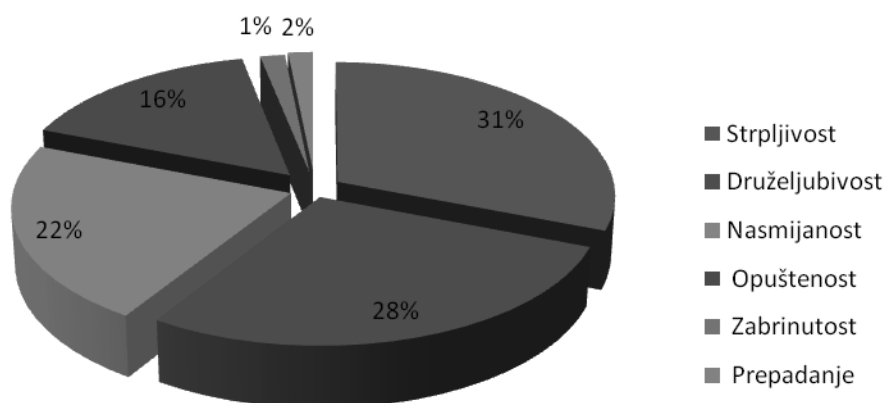
Koriste li vjeroučitelji pojedinačni pristup svakom učeniku prilikom rada sa djecom?

Ne smijemo zanemariti metodiku, kojom bi stepene spoznaje učenika razvili dodatnim angažmanom pitanjima, ili preporučavanjem.

2.6. Pitanje za učenike

Koje su to kvalitete vjeroučitelja, koje najčešće doprinose uspješnom času?

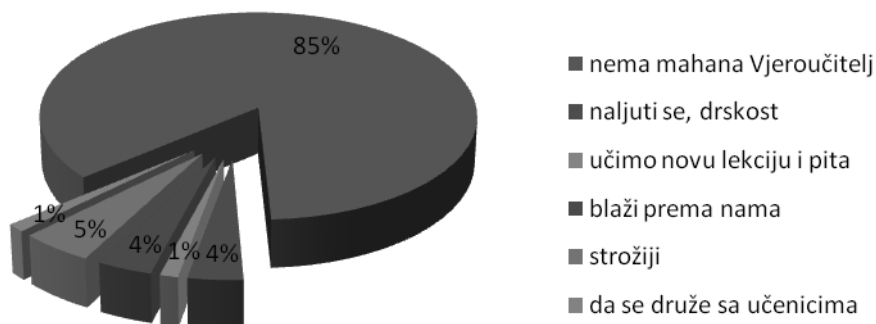

Cilj je bio ovim pitanjem pokazati pozitivne i negativne strane vjeroučitelja. Ovdje se pokazalo da vjeroučitelji posjeduju značajne kvalitete, posebno strpljivost i druželjubivost.

2.7. Pitanje za učenike

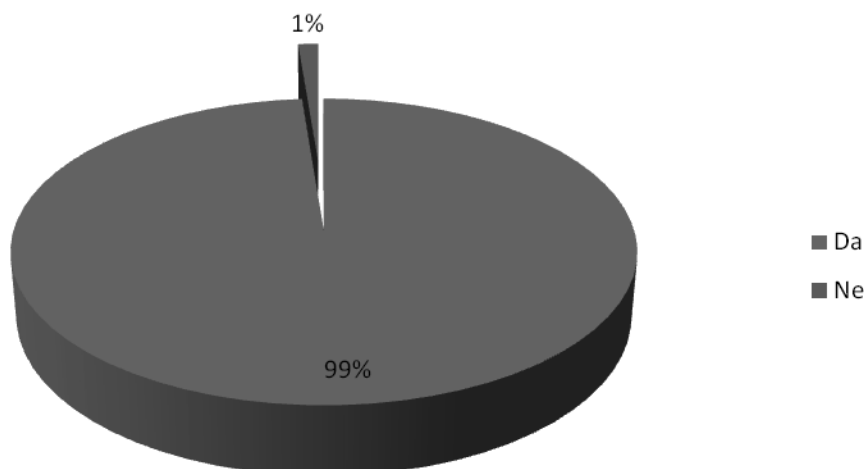
Ovaj podatak i slika govore dovoljno. Niko od ljudi nije savršen, pa i naši vjeroučitelji. Oni kod djece imaju visok respekt, koji, naravno, treba voditi do maksimuma, a ne smanjivati ga.

Koji su to nedostaci vjeroučitelja, koji, možda, čine čas ružnim?

2.8. Pitanje za učenike

Jeste li zadovoljni svojim shvatanjem i radom po kur'anskim kazivanjima o poslanicima u školi, kod kuće, i u igri?

Ovo pitanje govori o složenosti situacije koju djeca u sebi analiziraju. U pitanju broj 3, djeca su se skromno izrazila o svojim osobinama prema kur'anskim osobinama koje trebaju da usvoje.

Ovim odgovorom pokazalo se da djeca ne razlikuju svoju odgojnu aktivnost prema vanjskim okolnostima, o čemu, svakako, treba povesti računa, da se ne bi zatrla i izgubila prethodno usvojena znanja.

3. Zaključak

Istraživanje koje smo vršili govori nam da djeca vole kur'anska kazivanja, kao općenito i priče. Imaju želju da slušaju i saznaju mnogo više podataka, koje vjeroučitelji trebaju odgovorno nastojati

spoznavati i prezentirati. Nedostaje individualni rad i rad u paru. To smo primijetili i u dječijim odgovorima. Naime, djeca vole prepričavati kur'anska kazivanja, što bi im kasnije koristilo za individualnu pouku iz kazivanja. Djeca poznaju kur'anska kazivanja, ali su se veoma skromno izrazila o osobinama koje su pri njima i koje trebaju da usvoje.

Literatura

1. Besim, K. (1991.g. / 1412.h.). *Kur'an s prevodom*, Ministarstvo za hadždž i vakuf u Saudijskoj Arabiji, Al Medina, KSA.
2. Qal'ahdži, M. R. (2006). *Ličnost posljednjeg Allahovog Poslanika*. Sarajevo: El-Kalem, Zenica: Islamski pedagoški fakultet.
3. Tomislav G.(1997). *Edukacijska psihologija*, Naklada Slap, Jastrebsko.

Summary الموجز

QUR'AN STORIES IN LIGHT OF PEDAGOGIC IMPORTANCE OF STORY-TELLING

القصص القرآني والأهمية التربوية للقصة

Elvir Čamdžić

ألفير تشامجيتش

Words manage to create the unity of thoughts and existence between the writer, and the reader and listener. The importance of story-telling has been known to men since ancient times because it possesses the kind of magic that captures souls but it is now known what impact the magic has on souls. Through stories, readers or listeners examine themselves. They imagine themselves in situations described in stories and take stances towards described events and characters. The result is their agreement, or disagreement, or amazement at a new realization that comes from the story. Islam recognized this natural inclination towards story-telling, its magical influence on the heart, and therefore used it as a medium for education of strong characters and right attitudes.

تنجح الكلمة في إيجاد المشترك الفكري والوجودي بين الكاتب والقارئ والمستمع. لقد تعرف الإنسان منذ القدم على أهمية القصة في حياته، لما تتضمنه من سحر تأسر به النفوس، مع عدم معرفة ذلك السحر وكيفية تأثيره في النفوس. يقوم القارئ أو المستمع، بمساعدة القصة، بدراسة ذاته أو استقصائها على مسرح تلك الأحداث، فيتخيل نفسه في ذلك الظرف، ويقيس نفسه بناء على أحداث القصة وأبطالها. وتكون نتيجة القياس، الاتفاق أو عدم الاتفاق، أو الإعجاب والانبهار بالمعرفة الجديدة، الناجمة عن القصة. ولقد تعرف الإسلام على هذا الميل الفطري نحو القصة، ومدى تأثيرها السحري في القلوب، لذا اختارها لتكون أحد وسائل التربية، لتكوين الشخصية القوية وتبني المواقف الصحيحة. الكلمات الرئيسية: القرآن الكريم، القصص، الشبيبة، التربية.